

STUDENTEN WEEKBLAD

7de Jaargang.

No. 22.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, M. J. GRANPRÉ
MOLIÈRE, J. H. TELDERS, J. P. VALKEMA BLOUW,
R. VER LOREN VAN THEMAAT.

Donderdag
16 Maart '05.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende REDACTIE-VERGADERING ten huize van den heer R. VER LOREN VAN THEMAAT, Oostsingel 86, op Dinsdag 21 Maart '05, des middags om 4 uur.

ONZE PRIJSVRAAG.

Aangezien ons van verscheidene zijden het verzoek werd gedaan, den termijn voor de sluiting der prijsvraag nog met eenigen tijd te verlengen, en waar ons nog voortdurend inzendingen toegezonden worden, heeft de Redactie besloten, de gelegenheid tot het inzenden van Studenten-liederen, nog open te stellen tot 15 April.

DE REDACTIE.

Een belangrijk bericht.

Vorming eener plaatselijke redactie te Amsterdam.

Vele onzer tegenwoordige lezers zullen wellicht niet meer weten, dat de naam van dit blad vroeger „Delftsch Studenten-weekblad” luidde. Men heeft toen „Delftsch” laten vervallen, omdat men de wenschelijkheid inzag, den werkring van het blad niet uitsluitend tot Delft te beperken. Intusschen is er van verwezenlijking van dit schoone doel nooit veel sprake geweest en is althans in lateren tijd de inhoud steeds uitsluitend door Delftsche Studentenschrijvers geleverd. Toch is vaak overwogen of het doel, het S.-W. ook in andere academiesteden ingang te doen vinden werkelijk als onbereikbaar moest worden opgegeven. De Minerva en de lotgevallen harer plaatselijke onderredacties — meer bijzonder van die te Delft — was niet bepaald als opwekkend voorbeeld te beschouwen.

Toen nu eenigen tijd geleden de vraag weer ter sprake kwam, werden er zooveel argumenten voor de wenschelijkheid van die uitbreiding gevonden, dat besloten werd, pogingen in het werk te stellen, in andere academiesteden vasten voet te krijgen, welke pogingen hebben geleid tot een voorloopig succes, de vorming eener plaatselijke Amsterdamsche redactie. Wij noemen dit een voorloopig succes, omdat nog zal moeten blijken, in hoeverre deze redactie de steun harer mede-studenten zal ondervinden.

Welke dan wel de voordeelen zijn, die wij verwachten? Verhooging van de belangrijkheid van ons blad. Een studentenblad kan ontwikkelend werken, menschen uit verschillende omgevingen, met zich krachtig ontwikkelende, uiteenlopende meeningen op verschillend gebied, als studeerende jongelui tot de ontwikkelden behoorend, stellen er hunne opvattingen tegenover elkander, geven de resultaten, waartoe zij door hun denken en werken zijn gekomen. „Du choc des opinions jaillit la vérité” en zonder nu te gelooven, dat uit een S.W.-debat steeds de waarheid zou ontspringen, is er toch in dit spreekwoord zooveel waars, dat wellicht menigeen een druppeltje waarheid kan opvangen, dat zijne naar waarheid dorstende ziel tot lachen kan wezen.

Maar hetzelfde spreekwoord stelt als voorwaarde voor het ontspringen van die bron der waarheid: „le choc des opinions”. Wat wij dus in ons blad moeten hebben zijn

uitingen van menschen, wier denkinrichtingen en opvattingen zich in verschillende richtingen bewegen, wier meeningen in hare verscheidenheid tot botsing komen. Maar die meeningen moeten zuiver zijn, vrij van hatelijke, persoonlijke bijmengsels, anders deelen die zich mede aan de wateren der bron, vergiftigend wat verkwikkend moest zijn.

In ons blad willen wij dus studentenuitingen van verschillende richtingen, zoo veelzijdig mogelijk. Zouden wij nu die veelzijdigheid beter kunnen bereiken dan door behalve in de technisch-wetenschappelijke kringen, die tot nog toe de S.W.-schrijvers en -lezers samenstellen ook belangstelling te winnen onder de studenten eener universiteit? Ons dunkt niet. Juist in het samenbrengen van uitingen dier twee groote categorieën van studeerenden in één blad zien wij het middel om het peil van dat blad op te voeren.

Dat de toekomst ons gelijk moge geven.

Zoo zullen dan onze lezers in het vervolg in ons blad ook Amsterdamsche stukken aantreffen. Voor specifiek A'damsche kwesties zal een beperkte, doch voldoende plaatsruimte worden gereserveerd.

Het is niet ons plan, ons blad te maken tot een verzameling van berichtjes als adresveranderingen, wijzigingen in ledenlijsten enz. Ook voor Delft zijn dergelijke onbelangrijke mededeelingen nooit opgenomen. Iets anders zijn de aankondigingen van vergaderingen, samenstelling van besturen, overzichtjes van belangrijke vergaderingen en verder alles wat verondersteld kan worden de lezers te interesseeren.

Vergaderingsverslagen nemen wij als regel slechts dan op, wanneer het behandelde van algemeen belang geacht kan worden.

Wij meenen hiermede duidelijk uiteengezet te hebben wat wij willen: medewerking uit Amsterdam, voornamelijk ten opzichte van de kwesties van algemeen belang, daarnaast ter wille van de Amsterdamsche lezers een rubriek om hen op de hoogte te houden van hetgeen er in hunne omgeving voor belangrijks voorvalt.

De Plaatselijke redactie te Amsterdam is als volgt samengesteld: N. J. C. VAN HASSELT, J. C. DE JOODE, K. F. KATZ, W. J. H. MASCHHAUPT.

Alle Amsterdamsche artikelen moeten vóór Maandagmiddag 1 uur bezorgd zijn aan het adres waar de plaatselijke redactie bijeenkomt. (Zie rubriek „Amsterdam.”)

De jaargangen van het S. W. loopen van 1 October tot 30 September. De uitgever heeft besloten voor degenen die zich nu abonneren de nog te verschijnen nummers van den 7en jaargang voor den prijs van f 1.— beschikbaar te stellen.

Aan de Amsterdamsche studenten is het nu om door een ruime belangstelling mede te werken aan de verwezenlijking van ons doel.

DE REDACTIE.

Een woord vooraf.

Sedert eenigen tijd werd door de Redactie de mogelijkheid overwogen, den kring der medewerkers ook tot andere Universiteiten uit te breiden, om zodoende meer algemeene studenten-uitingen te verkrijgen over onderwerpen van verschillenden aard en strekking.

Na overleg met de Redactie hebben ondergeteekenden zich vereenigd tot eene Amsterdamsche Redactie, ten einde in die richting werkzaam te zijn, en in dezen als 't ware te fungeeren als tusschenpersoon tusschen de Redactie en de Amsterdamsche Studenten.

Zij hopen dan ook, in ruime mate steun en medewerking van hunne medestudenten te zullen ondervinden, overtuigd als zij zijn, dat slechts door veler medewerking 't bovenstaande doel zal kunnen worden bereikt.

't Zal hun streven zijn, ook uit Studentenkringen zooveel mogelijk bijdragen te ontvangen en geplaatst te krijgen van litterairen of artistieken aard, voorts artikelen over alle mogelijke takken van wetenschap, kunst en sport, verslagen van belangrijke lezingen, beschouwingen over muziek, schilderkunst, tooneel, enz., kortom, alles, wat maar eenigszins gerekend kan worden, aan studenten belang in te boezemen, of als uiting van studenten-leven te moeten worden beschouwd.

Mochten zulke bijdragen aanleiding geven tot gedachtenwisseling, dan zullen ondergeteekenden dergelijke, mits zakelijke en zaakkundige debatten steeds ten zeerste toejuichen!

Persoonlijke, en daardoor gewoonlijk 't stempel van haatlijkheid dragende debatten, en onverkwikkelijke polemieken zullen echter zooveel mogelijk worden geweerd.

Om evenwel aan het Blad ook voor A'damsche lezers een meer speciaal belang te geven, zullen, al naar gelang er in de A'damsche studentenwereld iets gebeurt, daarvan verslagen worden gegeven, of daaraan beschouwingen worden vastgeknoopt, zonder echter aan die artikelen 't karakter te geven van vaste weekverslagen, die uit den aard der zaak dikwijls, door gebrek aan stof, niet anders dan hoogst onbelangrijk en onlezenswaard moeten zijn.

Ondergeteekenden zijn zich ten volle bewust, door dit alles eene niet geringe taak op hunne schouders te hebben genomen. In 't vertrouwen op veler medewerking en steun, zullen zij echter trachten, die taak naar beste weten ten uitvoer te brengen!

De Amsterdamsche Redactie:

N. J. C. VAN HASSELT.

J. C. DE JOODE.

K. F. KATZ.

W. J. H. MASCHHAUPT.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Over Vegetarisme.

Het is nauwelijks een halve eeuw geleden, dat Charles Darwin de grondstellingen ontvouwde van zijn schoone hypothese, waarmee hij trachtte aan te toonen het algemeen verband dat er is tusschen de bestaande diergroepen op aarde. Zijn heele leer wordt samengevat onder den naam van evolutie theorie en er is nauwelijks een leer op te noemen, waarover zooveel te doen is geweest, en die meteen zoo'n helder licht geworpen heeft op vele bestaande verhoudingen.

Die evolutie-theorie, oorspronkelijk biologisch, is langzamerhand overgebracht naar alle andere terreinen van wetenschap waar men te doen heeft met bestaansvormen die gestadig veranderen. Die bestaansvormen zullen, omdat ze de producten zijn van oudere, aangepast aan een nieuwe tijdgeest, over 't algemeen van hooger gehalte worden. En daarom is men niet al te optimistisch wanneer men aanneemt dat die tijdgeest, die ook een gestadige veranderlijkheid is, mee begrepen is in de evolutie en ons vormen brengt en denkwijzen steeds schooner en fraaier.

Naar men verhaalt was er eens een zendeling op een van de Australische eilanden aan 't werk. Hij meende een bijzondere vangst te doen door een dorpshoofd tot het christelijk geloof te bekeeren. Toen echter dat dorpshoofd gedoopt zou worden deed zich de onverwachte moeilijkheid voor, dat de goede man, volgens de gewoonte van zijn eilandje, twee vrouwen bezat. 't Was een bezwaar, want een goed christen mag maar één vrouw hebben. Het bijna christelijke dorpshoofd vond er spoedig een oplossing voor: hij ging naar huis, sloeg een van zijn vrouwen dood, en peuzelde met de andere samen haar op. Dat was nu wel heel naar van ons standpunt af beschouwd, maar hun

moreel peil stond nu eenmaal niet hooger.

Het ethisch peil der menschen ontwikkelt gelukkig ook. In de oertijd waren de menschen waarschijnlijk allen kannibalen en vond men er niets in om het lichaam van een gedoode vijand op te eten. En in den grond der zaak is er zooveel verschil niet tusschen het eten van dieren en het opeten van menschen: in beide gevallen voedt men zich toch met een lichaam waaruit het leven verdreven is.

Maar waarom eet men dan tegenwoordig geen menschen meer? Omdat het algemeene ethische peil reeds een zoodanige verhooging heeft ondergaan, reeds zoover ontwikkeld is, dat de publieke opinie het als barbaarsch veroordeelt. Geen Russisch soldaat zal het in zijn hoofd krijgen de gevallen Japanners op te eten, al is er hongersnood in Tieling, en al zijn ze volgens de regels der krijgskunst gedood.

Menschen dooden mag men alleen nog maar in gevallen van oorlog; helaas is het nog altijd de ethiek nog niet zoover doordrongen, dat het dooden van dieren strafbaar wordt gesteld; integendeel men richt gedenkteekenen op, in een plechtig feest, met rok en witte das, op de plaats waar een keizer zijn vijftig-duizendste kreatuur doodde. Het zou lachwekkend zijn, wanneer het niet zoo diep-treurig was.

Maar eenmaal zal de tijd komen, onverbiddelijk en onafwijsbaar, waarin de publieke opinie unaniem veroordeelt het dooden van dieren, zoo goed als nu reeds het eten van menschen, als barbaarsch beschouwd wordt. Dan zal ook aan die wreedaardige voedingwijze een eind gemaakt zijn, waarbij men zijn eigen lichaam in 't leven tracht te houden door een dood lichaam te eten.

Het is wel eens interessant na te gaan wat de Bijbel van de voeding zegt, omdat de Bijbel door velen toch beschouwd wordt als het boek van de opperste moraal. In het eerste boek, Genesis, Hfd. 1, staat: „En God zeide: Ziet, ik heb u lieden al het zaad zaaiende kruid gegeven, dat op de aarde is en alle geboomte in hetwelk zaad zaaiende boomvrucht is: het zij u tot spijze.”

En over de dieren: „Hebt heerschappij over de visschen der zee en over het gevogelte des hemels en over al het gedierte dat op aarde kruipt.”

Mij dunkt dat hierin duidelijk genoeg is uitgesproken dat een mensch een dier slechts mag gebruiken en niet dooden.

Langzamerhand, hoeverder men van het paradijs afkomt hoe minder aantrekkelijk men het zaad zaaiende kruid schijnt te vinden, ten minste de uitspraken worden minder stellig: In Gen. IX nog, „Doch het vleesch met zijne ziele, dat is zijn bloed zult gij niet eten”. Later in Leviticus III: „Dit is een eeuwige inzetting voor uwe geslachten in al uwe woningen: geen vet noch bloed zult gij eten” en „Ook zult gij in al uwe woningen geen bloed eten, hetzij van het gevogelte of van het vee”; en in Leviticus XVII: „Daarom heb Ik tot de kinderen Israels gezegd: gij zult geen vleesch bloed eten. En alle ziele onder de inboorlingen of onder de vreemdelingen, die een dood aas of het verscheurde zal gegeten hebben, die zal zijn kleeren waschen en zich met water baden en onrein zijn tot aan den avond, daarna zal hij rein zijn.”

Waar dan ook de Joodsche wetgever de toestand van het Paradijs trachtte te schilderen, waar de menschen en dieren zoo vertrouwelijk mogelijk met elkaar omgaan, daar zou het strijden tegen dit lieflijke beeld om daar de dieren te dooden voor spijs.

In de godsdienst van den zachtvaardigen Gautama-Boeddha wordt zeer streng het gebruik van vleesch afgekeurd, waarin dus de Indiers de christenen verre vooruit zijn.

Er bestaat een zeer schoon beeld, een geschenk van de stad Weenen aan de Paus. Op een zuil van kostbaar paars marmer is afgebeeld, verguld, een Christus als herder. Het is een beeld van uiterste soberheid en eenvoud, maar daarom zoo aangrijpend mooi. De goede Herder heeft in zijn armen een klein vermoeid lammetje, dat er zoo vertrouwelijk in rust. Zoudt ge u nu kunnen voorstellen, dat die Christus thuiskomende dat diertje een mes in de keel steekt, 't zou gaan villen, de ingewanden eruit halen en 't daarna op zou eten? Immers onmogelijk.

Helaas, de maatschappij dwingt de menschen er wel toe. Het menschonteerend beroep van slachter wordt allerwege in het Christelijk Europa uitgeoefend; vee, voor de slachterijen bestemd, komt men overal tegen, en er is geen straat waarin niet de walgelijke slagers-winkels de bloederige lijken, bonken rauw vleesch en gevilde koppen ten toon spreiden. En zelfs geen meisje, dat zich daaraan ergert!

En volgens de kookboeken moet een goede vrouw des huizes duiven den kop afsnijden kunnen, kippen en eenden

slachten, kreeften langzaam dood koken en visch schoon kunnen maken.

Als moeder zal zij ook in de harten van haar kinderen de liefde tot al wat leeft moeten planten en medelijden opwekken met al wat er lijdt, en alle zachte snaren van een menschenhart in trilling kunnen zetten.

Er is geen groote vooruitgang in de beschaving denkbaar zonder dat de mensch verlaat de barbaarsche gewoonte om zich met dieren te voeden; de Idee van het vegetarisme zal het winnen, want reeds het feit, dat het voor ons gevoel hooger staat, duidt er de levensvatbaarheid van aan. Zou zoo'n ethisch Idee een dwaasheid zijn, een onlogischeheid, strijdende tegen de rede, het gezond verstand of het instinct, dan zoude het nooit het groote aantal aanhangers, juist onder de eminente menschen, verkregen hebben, die met vol bewustheid zeggen, dat dit begrip een beter is.

DE F.

Over Kritiek.

Er bestaat geen specifiek verschil tusschen kunst, en wat dat niet is, kunstenaars en wie dat niet zijn; evenwel is er tusschen twee producten, waarvan men het eene mooi, het andere leelijk noemt een specifiek onderscheid.

Beschouwt men een kunstwerk als de som van een aantal kunstfactoren — 't geen men in theorie kan aannemen — dan is dit werk schooner, naarmate de factoren meer met elkaar overeenstemmig zijn; ook naarmate deze meer gelijkelijk zijn ontwikkeld.

De qualificaties: schoon, middelmatig, leelijk, geven dus slechts een gradueel onderscheid te kennen, ze ontstaan door vergelijking der kunstwerken onderling.

De kunstcritici, die, zooals velen van hen, er zich bij het beoordeelen der werken op toeleggen, de gebreken daarin op te sporen, volgen een verkeerd systeem; immers, volgens 't voorgaande, zijn er in een kunstwerk geen eigenlijke gebreken, maar wel tekortkomingen, en ten einde deze juist te begrijpen, dient men te weten, waarin de kunstenaar in zijn werk te kort schiet, met andere woorden, wat hij met zijn werk heeft bedoeld. Heine heeft terecht gezegd: „Der Genius muss studirt, und nur nach Dem, was er will, beurtheilt werden.” Dit is inderdaad de eenige goede weg, om een juist oordeel over een kunstwerk te kunnen benaderen.

Wanneer ge een kunstwerk met een vijandig oog aanziet, wees dan verzekerd, dat het niet tot u spreken zal.

Er is vaak veel stil en aandachtig beschouwen noodig, met den wil, om te verstaan, voordat men begrijpt, wat de schepper met zijn werk heeft bedoeld. Wanneer men deze moeite niet neemt, maar het werk, zooals we dat noemen „kritisch” beschouwt, dan vervalt men van zelf tot een oppervlakkig oordeelen over de uiterlijkheden, over de techniek.

Het is mij vaak voorgekomen, dat ik een kunstwerk, dat als zoodanig hoog geroemd werd, verschillende malen lang en aandachtig beschouwde, zonder eenige diepere indruk er van te ontvangen, totdat het opeens luide tot mij begon te spreken, en ik op eens ten volle werd overtuigd van de kunstwaarde, want een kunstwerk spreekt met klem tot wie het verstaan, en het is niet mogelijk, zich dan in waarachtigheid dier waarde te vergissen.

Voor het geven van een kritiek is echter meer dan dit noodig: het is niet voldoende, dat men het vermogen heeft, om de waarde van een kunstproduct te gevoelen; men moet zich dan bewust worden van de geest des scheppers, en zich daarboven plaatsen.

Van Deyssel zegt: „De kritiek zoude een werk moeten begripen, be-schouwen, dat is rijzen er boven en het overschouwen; en het dóórvoelen, dat is zich begeven in het leven van den mensch, wiens openbaring het is, en zich daarvan doordringen, tot ons leven en het zijne één leven zijn: zoo dat de kritiekschrijver er een mee is, en het voelt met zijn gemoed gelijk zijn eigen leven en toch er van verscheiden is en het zich met zijn geest als het leven van een ander.”

Hierin is zeer juist het werk van den criticus gekarakteriseerd: evenwel is het zelfs den besten criticus lang niet altijd mogelijk, zich zoo geheel met het kunstproduct te vereenzelvigen; en zelfs wanneer hem dat lust, blijft hij toch altijd nog individueel en kan hij dus niet geheel een onpartijdig rechter zijn.

Maar dit is nog niet alles: de kritiekschrijver moet bovendien de beteekenis van het kunstwerk kunnen berekenen, hij behoort het te kunnen inpassen in het kader van den tijd, waarin het is ontstaan en het te vergelijken met andere kunstwerken; het onvergankelijk schoon moet door hem streng worden onderscheiden van de manier en de voorbijgaande charmes van tijd en omgeving, waarin het is ontstaan.

Het leveren van een volledige kritiek op een kunstwerk behoort om al deze redenen tot de onmogelijkheden; maar dat is het ook niet wat we verwachten; wij willen dat een kritiekschrijver eerlijk en aandachtig luistert naar hetgeen een kunstwerk tot hem zegt, en dit zoo juist mogelijk in zijn kritiek weergeeft. De criticus evenwel, die met veel pretentie en eigendunk het werk met een soort vijandig oog aanziet, zooals een officier kijkt of de soldaten wel in goede orde marcheeren, is niet de persoon, om rechter te zijn over hetgeen kunstenaars ons bieden.

N. v. d. A.

Vrije Studie.

Lezing Dr. HOFSTEDÉ DE GROOT
over: REMBRANDT.

Dinsdagavond vonden de weetgierige leden en genoodigden van Vrije Studie een gezellig zaaltje, waar langs de wanden een menigte reproductie's naar schilderijen, teekeningen, etsen van Rembrandt, zijne leerlingen, navolgers en vervalschers gehangen waren.

Om 8 uur plaatste de heer Hofstede de Groot zich voor zijnen lessenaar en hield eene voordracht, wier inhoud ik hierna zal trachten weer te geven.

Natuurlijk zijn de woorden die ik gebruik vaak niet de woorden van den spreker, maar daar Dr. H. de Vries pàs zijne lessen in stenographie geeft, is dit vooralsnog te verontschuldigen.

Spreker wenschte te spreken over stijlkritiek, en wel over stijlkritiek in betrekking tot de werken van Rembrandt.

Wat is stijlkritiek?

Dit is de kritiek die zich niet bezighoudt met de kwestie of een schilderij schoon of wel niet mooi is, maar die slechts vraagt: is het echt, of is het niet echt.

Spr. zal ons nu trachten een overzicht te geven van het onderzoek dat men in den loop der tijden naar de echtheid van R.'s werken heeft gedaan, en ons een en ander vertellen van de leerlingen en navolgers van dien meester.

Hij gaat uit van een tweetal standaardwerken, n.m. het werk van Bode, uit den tegenwoordigen en dat van Smith, uit vroegeren tijd.

Ook noemt spr. Vosmaer, die een groote kennis had van R.'s werken en door zijn fijne smaak, Smith, meer koopman, aanvulde.

Vergelijken wij de opgaven van Smith en Bode, dan zien wij dat de eerste 630 schilderijen van R. vermeldt, tegen 539 (dit getal is op 't oogenblik 590 te stellen, waaronder een dozijn twijfelachtig) die Bode noemt.

In 't geheel heeft men 868 schilderijen aan Rembrandt toegeschreven. Hiervan zijn 340 steeds als echt erkend, 290 werden vroeger voor echt gehouden en nu niet meer; 238 noemt men nu echt welke vroeger niet aan R. werden toegeschreven.

Deze 868 schilderijen zijn dus echte Rembrandts, copiën van leerlingen of navolgers en gewoonweg vervalschingen.

Om nu in deze chaos van vuig geldbejag, onwillekeurige imitatie en gewilde ontleening een weg te vinden, vatten wij de hand van Dr. Hofstede de Groot, die ons veilig zal geleiden.

Eerst bezien wij de copiën eens. Even stippen wij de moeilijkheid aan om minder goede herhalingen van den schilder van copiën te onderkennen — een groote kennis van navolger en meester beiden is hiertoe vereischte.

Voor al is het vaststellen van echt of onecht zeer bezwaarlijk als de copie uit denzelfden tijd als 't oorspronkelijke dateert, daar dan geen technische kenteekenen 't verschil in ouderdom kunnen aantonen.

Latere copieën leveren door nieuwere verf en vernis een bron van ontoppingsmiddelen...

Een enkele maal is het voorgekomen dat Rembrandt zelf een copie van eenen leerling overschilderde en veranderde — maar slechts eens is een leerling dat voorrecht te beurt gevallen.

Tenminste zoover we weten.

Eenige van de leerlingen met wier werken Rembrandt's werken verwisseld worden laten we hier volgen.

Lievens zooal geen leerling dan toch iemand die zeer onder R.'s invloed stond; beiden waren leerlingen van P. Lastman.

Hij schildert echter bij voorkeur groote doeken, is brutaler dan Rembrandt, mist diens gevoeligheid en gaat niet diep.

Toch heeft men beiden vaak verwisseld.

Gerard Dou. Van deze kent men zeer nauwkeurige copieën, welke moeilijk van 'smeesters werken te onderscheiden zijn.

Jacob Bakker. Was waarschijnlijk een reeds technisch ontwikkeld schilder, toen hij onder R.'s invloed kwam.

Zijne beste schilderijen kunnen wij Rembrandt waardig noemen.

Ferdinand Bol. Deze leerling zag zeer nauwkeurig de uiterlijkheden van R.'s schilderkunst af. Copieerde dan ook zoo nauwkeurig, dat de meeste schilderijen van Bol voor Rembrandt's versleten zijn.

Tegelijkertijd met Bos was Govert Flinck leerling van R.

Hij maakte een zeer vrij gebruik van details aan R. ontleend.

Spr. merkt op, dat men dat tegenwoordig „stelen” zoude noemen.

We sluiten de rij van deze rubriek leerlingen met Gerbrand van den Eekhout.

Ook omtrent de landschappen door Rembrandt geschilderd of aan hem toegeschreven, heeft verwarring bestaan.

Een der voornaamste schilders waarmede men Rembrandt verwisselt is Philips Koning, een zeer knap landschap-schilder, wiens landschappen echter het fantastische van die van R. ten eenen male missen; ze geven eenvoudig het Hollandsch landschap weer.

Ook met den 10 à 15 jaar ouderen Hercules Zeegers wordt R. vaak verwisseld.

Deze Zeegers vertelde spr. was een miskend genie, een zonderling; maar ondertusschen een groot artist.

Hij bereed het stokpaardje om schilderijen te drukken, dit leek hem zeer practisch.

Zijne pogingen kwamen hierop neer, dat hij de contouren van zijne schilderijen op koper bracht, hierop met olie-erf schilderde, 't door den pers haalde, en aldus een afdruk verkreeg.

Hij ging dan weer aan 't opschilderen en verkreeg weer een afdruk. Hierbij was het een voordeel dat de omtrekken in 't koper stonden en hij dus 't teekenen uitspaarde.

Men kent overigens slechts 5 werken van Zeegers.

Rest ons nog melding te maken van den genialen Karel Fabricius, van wien we slechts 5 of 6 werken kennen, welke echter met die van Rembrandt op één lijn gesteld mogen worden, (o. a. het mooie mansportret in museum Boymans), met wien men R. ook heeft verwisseld; van sommige van Vermeer's werken, welke men voor Rembrandt's aanzag, en Aert de Gelder, een ijverig imitator, — die echter innerlijkheid mist.

Ook werken van Paulus Moreelse en zelfs van Brouwer (diens landschappen) heeft men aan R. toegeschreven.

Er is wijders nog een gansche groep van onbekende copisten; hun namen zijn ons onbekend, ofschoon sommige van hen artistiek zeer wel uit verschillende specimen aan ons bekend zijn.

Bij de vervalschingen, meerendeels grove imitaties uit winstbejag in den handel gebracht, kunnen wij niet blijven stilstaan.

Nog rest te vermelden dat er een gansche rubriek schilderijen bestaat, copieën naar etsen van Rembrandt, welke als altaarstukken enz. gebezigd werden.

Ook de etsen en teekeningen aan R. toegeschreven, kunnen wij verdeelen in copieën, leerlingwerken en vervalschingen.

De tijd is te kort om uitvoerig bij al deze afdeelingen te verwijlen.

Dr. Hofstede de Groot noemde als voornaamste navolgers Jacob Koning en ook Willem Drost, welke geheel in R.'s stijl werkten.

De teekeningen bieden den vervalschers eene schoone en gemakkelijke buit.

Een stuk papier uit een boek van R.'s tijd, een stuk rood krijt, ziet hier de attributen van den snoodaard die mis-

schien op een of ander zolderkamer zich neerzet om een Rembrandt te doen geboren worden.

Inktheekeningen zijn door de verandering der verf echter bezwaarlijk heden nog na te maken.

Spr. vertelde ons nog een menigte voorbeeldjes van vervalschingen, die door scherpzinnigheid der heeren stijlcritici aan 't licht gekomen zijn.

In de pauze heeft Dr. Hofstede de Groot ons de gelegenheid gegeven om vragen te doen. Hiervan werd door enkelen gebruik gemaakt, de overigen verdrongen zich om de reproducties die langs de wanden uitgestald lagen, en de rede goed illustreerden.

Aan 't eind van zijne voorlezing merkte spr. op — als antwoord op eenige hem gestelde vragen — dat men wel eens hoort zeggen: wat doet het er nu toe of een schilderij echt is of onecht?

Hij zoude daarop willen antwoorden dat het voor de kennis van Rembrandt zeer nuttig is te weten wat nu eigenlijk van hem is en wat niet. Een juiste blik op zijne ontwikkeling als schilder kan slechts dan verkregen worden; men is het trouwens aan de leerlingen verplicht, dat de schilderijen die zij geschilderd hebben op hun eigenaam komen te staan.

Ook is de vraag mogelijk of het komende geslacht nu niet meer anders zal gaan denken en de schilderijen die men nu andren toeschrijft, weer aan hem zal toeschrijven?

Hiervoor bestaat volgens spr. niet veel gevaar.

Fotografie stelt ons in staat de schilderijen op ons gemak thuis te bestudeeren, de spoortrein stelt ons in staat om vaak de verwijderste musea te gaan bezoeken.

Stijlcritici zitten nu eens in Petersburg, den volgenden dag weer elders, 't is een werkelijke verbetering met vroeger toen men een menschenleven noodig had om Petersburg te bereiken.

Dat er over sommige schilderijen verschil van meening blijft bestaan, is natuurlijk — waarover bestaat die niet?

Spreker eindigt met den wensch dat het den stijlcritici moge gelukken de rij van Rembrandt's werken geheel te zuiveren van wederrechtelijke insluipingen.

De voorzitter van Vrije Studie bedankte alsdan Spreker voor zijne schoone redenen, 't publiek voor zijne belangstelling en welvoldaan toog ieder huis- of kroegwaarts.

Wij zijn Dr. Hofstede de Groot dankbaar voor wat hij ons leerde — wij zijn nu eenigermate onderricht van de wijze waarop Rembrandt onderkend wordt tusschen de groote menigte schilderijen, die men gaarne had, dat van hem waren...

En een wensch moet mij van 't hart; dat velen die nu na gisteravond 't verschil weten tusschen een „echte” en „onechte” Rembrandt, ook eens zullen trachten te weten te komen wat er nu alevel van „moois” aan een „Rembrandt” is, wat een schilderij van hem tot een genot maakt... Naar de opgevangen gesprekken om de reproducties te oordeelen was het besef van velen daaromtrent niet groot, wat niet weg neemt, dat als nu de eerste de beste Vrij Studieënde corpsbroer tegen komt, hij je zoo maar zal zeggen wat een „echte” Rembrandt is en wat niet.

Niets is eenvoudiger; op de echte staat een kruisje en op de onechte een nulletje! dood makkelijk en Dr. Hofstede de Groot heeft het gezegd!

V. B.

Naar aanleiding van Prof. Bolland's College van 13 Maart.

De Zuivere Rede omvat als centrum alle bijzondere wetenschappen zonder deze te kunnen missen. Zoo kan de filosofie een oordeel hebben over vraagstukken eener bijzondere wetenschap, zoo is er uit wijsgeerig standpunt wat aan te merken op hetgeen prof. Wind in zijn entree-rede te Utrecht gezegd heeft. Ze kan dit, doordat ze inziet, wat vakgeleerden licht vergeten kunnen, dat men katagorieën nooit absoluut maken kan, dat men nooit, door van het concrete abstracties te maken, het concrete geheel in deze abstracties mag laten opgaan.

(Zie vervolg Tweede Blad.)

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 16 MAART 1905. No. 22.

Zoo heeft de Meester des begrijs over de natuurwetenschap geschreven. Zoo men weet, dat Hegel's Naturphilosophie in 1825, dat is dus voor de groote ontwikkeling der natuurwetenschappen geschreven is, kan men er zich niet over verwonderen, dat dit nu als zijn zwakste werk wordt beschouwd. Toch onderscheide men hier wel de geest en de letter, waar de laatste de eindigheid vertoont van ieder werk; en velen spotten over deelen van dit werk, slechts doordat ze ze niet begrijpen.

Treurig zoude het zijn, zoo de wijsheid moest wachten op de wetenschap, die, zooals wij hopen moeten, nooit haar laatste woord zal gesproken hebben.

Waar Hegel slechts tegen gewaarschuwd heeft, is het geloof, dat ééne wetenschap op zichzelf en in zichzelf waar was, waardoor men meent met eene categorie een andere te verklaren, zoodat ze er zonder meer in opgaat. Dit verklaren is depotentiseerend, maakt het rijkere tot het armere. Zoo verklaart men psychologie uit physiologie, deze weer uit chemie, om dan als ideaal te stellen alles uit mechanica te verklaren. Hierbij komt men dan ten slotte bij de mathematica weer op eigen rede terug. Het is hiermee zoo, dat steeds in hooge het lagere is verondersteld, zoo in psychologie de physiologie enz., doch daarom mag men ze nog niet vereenzelvigen.

Wat men veel aan Hegel heeft verwenen is, dat hij alles liet vervloeien; doch bij de uitdrukking éénheid van tegen-deelen vergete men niet, dat er toch van tegen deelen sprake is, en dat dat nadruk leggen op de eenheid noodig was, waar vele vakgeleerden slechts in verstandelijk uit-eendenken hun heil zochten.

Uit het begrip dat eindigheid nooit van oneindigheid verlaten zijn kan, kwam Hegel tot het ontkennen der mogelijkheid van atomen.

Ook erkent hij niet de mogelijkheid van het bestaan van stoffen: warmtestof, magnetisch en electrisch fluidum, chemische stof, zoo dat men ze eenvoudig op-zichzelf denken kan. Stof is de werkelijkheid onder het accent der bestendigheid, de veranderlijke bestendigheid, kracht is de werkelijkheid onder het accent der veranderlijkheid, de bestendige veranderlijkheid.

De kracht is als 't ware een beeld van het bewustzijn, dat eerst bestaat wanneer het werkzaam is, zichzelf verkeert. De waarheid der materie is de geest, de materie op zichzelf geen waarheid; zoo heeft ook de geest zonder materie geen waarheid.

Chemie is geen mechanica alléén, evenmin als het leven alleen logica is, hoewel logica ook in het leven is voorondersteld.

Spreker moet het bespreken van Prof. Wind's intreerede tot een volgend college uitstellen, daar hij het verslag ervan niet medegebracht heeft.

Waarvandaan komt het, dat men verstandelijk uitgaande van één beginsei iemand van iets overtuigen kan, zoodat hij zeggen zal; en toch is het niet zoo? Het is omdat ieder beginsel, wanneer we het doorvoeren aan zijn eind komt en onhoudbaar wordt.

Beschouwen we de logische denkvetten (Z. R. blz. 12). Men zegt: A is niet = B. Is dit niet waar?

Wanneer we aan het woord „waar" een hooger beteekenis toekennen, moeten we het niet misbruiken en doen we goed een feit slechts juist, niet waar te noemen.

De waarheid van deze denkvet is haar algeheel gebrek aan belangrijkheid. Volgens haar mag men niet zeggen $2 \times 2 = 4$, doch slechts $2 \times 2 = 2 \times 2$, want zeker is, dat 4 niet volkomen 2×2 is, maar ook nog iets anders, bij voorbeeld $2 + 2$, $\sqrt{16}$ enz. Zoo is ook waarneembaarheid denkbaarheid en ze is het niet.

Volkomen verstandig is zeker te zeggen $2 \times 2 = 2 \times 2$, doch de zin komt eerst aan onze zin door een beetje on-verstand. Wiskundigen weten zeer goed dat = niet het zelfde is als =. Het onverstand der redelijkheid stelt iets om zich daarin terug te vinden.

R. V.

LITTERATUUR EN KUNST.

Voetbal.

Hebt gij wel eens een voetbalwedstrijd gezien en daarbij niet gedacht aan den strijd van twee reuzen? Van twee kolossen, die met dreigend opgeheven armen elkaar aanvallen, hebt gij niet gezien, dat gezwoeg der dij- en been-spiere, hebt gij hen niet hooren hijgen naar adem, hun lippen zich niet zien samenkneden in onverbreekbre wilskracht?

Hebt gij wel eens een voetbalwedstrijd gezien en niet gedacht aan het oopen vallen van twee ruitbenden, de hoeven der paarden klauwen in den bodem, omwoelen de kleiklonters, de rustingen klettren bij het kneuzen; de zwaarden vallen met dofle smak op de lichamen — daar valt er een, het gedreun van zijn reuzig lichaam dat op den bodem zeult is zelfs in 't strijdgewoel hoorbaar. —

Hebt gij wel eens een voetbalwedstrijd bijgewoond en niet gedacht aan het zich oopenwerpen van twee ridders? Ziet de pluimen — ze fladderen in den wind, de purperen dekken der rossen punten in de vaartzuiging naar achtren, de dijen knellen in kramp de paardbuik; hoor, een stoot, een val, — daar ligt één, ach 't is de rood-zwarte — hij ligt, neemt hem den helm af en sprenkelt water op 't bleek gelaat. 't Is schoon die strijd, maar gruw. —

Hebt gij wel eens een voetbalwedstrijd aangezien en niet gedacht aan de omknelling van twee worstelaars? De spieren bulden, ziet, ziet het lijken koorden, het zijn staaldraden, het zijn de armen, de grijparmen van den inktvisch, die zich ineenslingeren om de prooi; — het zijn klimopraken om een stam, — ziet die spanning der beenen, die zuivere wilsuitdrukking in het oog en om den mond, — ze houden zich goed — geen valt, geen zwijmt — hoe nabij de schouderwerping ook scheen, steeds is tot losrukking 't neergedonderd lichaam nog instaat.

Ga rusten nu — Coen — gij hebt lang genoeg gezwoegd voor ons plezier. Toe, drink een kopje thee en verkwikt u. Stand met rust 0—0.

Wij willen nu wat luisteren naar de muziek.

Waar komt ze vandaan die muziek? Zijn 't tonen geblazen uit lange fluiten door bolle engelmonden?

Zijn 't accoorden van serafijnen, cithers? Zijn 't hemelingen die daar afgedaald zijn van boven en hier komen schalmeien?

Ach neen, 't zijn de Jagers maar. Maar? En zijn de Jagers niet de groene helden, die 't wild vervolgen door 't woud, die waden door dichtst struikgewas, die snoren achter gevleugeld wild; die hun honden sporen tot steeds sneller loop?

Zijn zij het niet, die zoo schoon blazen op kopren horens als 't moede wild de kop ten gronde heeft gekeerd?

Zijn ze het niet, die braven, die een buffel knellend bij de hoornen neer deden daveren op den grond?

En zijn 't niet zij die blazen?

Geven zij niet van zich sneltreinen van geluid, zakken vol trillers en mondjes vol tierliertjes?

Ach jagers, goede jagers, blaast voort, steeds voort, gij doet het naamloos schoon. Was Orfeus ook niet een van u, hij was in staat de dartle dieren te lokken met zijn fluit, en zou hij nooit eens iets geschoten hebben?

Ach jagers, groene jagers, blaast verder maar, blaast voort, ik heb nog van mijn leven niet zoo wat schoons gehoord. Ach jagers, groene jagers, geef meer, geeft meer geluid, ik wilde, gij scheidt nimmer, ja nimmer meer er uit.....

Ach jagers, groene jagers, wat zijt gij goed. Ziet daar die vogelkens trippen op den maat. Zij draaien met hun kopkens en knikken soms. Ze zijn zoo lief. Ach jagers, schiet niet op hen, wilt gij?

Blaast voort, blaast voort. Het is zoo schoon, een rust voor 't oor, terwijl mijn oog oneindig geniet.

Daar klinkt het sein; de strijd is hervat. Ai, wat wierp hij zich daar óp je, arme zwartroode!

Een tijger leek hij. Zijn gele strepen vlamden in de zon, zijne tanden blonken, zijn staart zwaaide in rustlooze zwenkingen — en wat zijn oogen glommen!

Hij was u te sterk, roodzwarte, hij sloeg u neer, zoo plots, — niet?

Verhef u en herstel u; plaats weer in 't midden u, en gooi je op 'm; verbrijzel hem in eens. Ach neen, niet zoo — gij doet het slecht, hij schudt u van zich — zie, hij is nu

als een wolf, die met belooften bek zich listig schurkt door 't gedrang van vijanden, hij is een vos, hij sluw en slint en weer ligt gij! ach arme! 't Is vergeefs dat gij u opwindt tot razernij, dat gij u op hem dondert — hij is sterk en sluw en gij zijt wat dom — van tijd tot tijd.

Schei uit maar nu, we hebben genoeg er van. Blaast jagers weer, 't is uit, blaas verzamelen mijn groene jagerkens.

H.V.V. won aldus welverdiend met 0-2, ofschoon 1/2-2 misschien juist de verhouding zou hebben aangegeven.

Bij H.V.V. waren de meesten in goede conditie Ajax' voorhoede knoeide evenwel nogal.

Natuurlijk muntten de — ik geloof zeven — medespelende Delftenaren boven allen ver uit.

H.V.V. is op de tweede plaats blijven staan. M. i. zeer terecht.

Ach jagers, groene jagers, blaast verder maar, blaast voort, ik heb nog van mijn leven niet zoo wat schoons gehoord.

V. B.

AMSTERDAM.

De plaatselijke redactie is samengesteld als volgt:

N. J. C. van Hasselt.

J. C. de Joode.

K. F. Katz.

W. J. H. Maschhaupt.

De eerstvolgende vergadering der Amsterdamsche Redactie heeft plaats a.s. Maandagmiddag om 1 uur, ten huize van den heer J. C. DE JOODE, Keizersgracht 190, Amsterdam.

Artikelen van Amsterdammers moeten voor Maandagmiddag 1 uur gezonden worden aan het adres, waar de plaatselijke redactie bijeenkomt.

De Amsterdamsche Redactie wenscht H.H. Bestuurders der verschillende Corpsgezelschappen, Disputen, Clubs even opmerkzaam te maken, dat ook in 't S. W. voortaan berichten geplaatst zullen worden over Vergaderingen, Recepties, Bestuursveranderingen, enz.; mits deze berichten vóór Woensdag 's middags 1 uur aan het adres der Amsterd. Redactie zijn bezorgd.

Amst. Stud. Muziekgez. J. Pzn. Sweelinck.

De Algemeene Vergadering van „J. Pzn. Sweelinck” heeft hare goedkeuring gehecht aan het Bestuursvoorstel, de jaarlijksche openbare uitvoering ditmaal te doen plaats hebben in den Stadsschouwburg, terwijl als voorloopige datum werd vastgesteld Vrijdag 12 Mei a. s.

Het batig saldo zal worden afgedragen aan de onlangs door Jonkvr. E. Boddaert opgerichte Vereeniging „Tehuizen voor schoolgaande kinderen”, welke vereeniging zich onder

meer ten doel stelt, aan kinderen „wier ouders uit werken moeten gaan, of wier moeder gestorven is, en wier vader geen wakend oog op hen kan houden”, zoodat zij dus buiten de schooluren tot „straatslenteren en wat dies meer zij” gedoemd zouden zijn, gedurende den tijd, dat zij niet op school zijn (dus 's middags van 12—2 en 's avonds van 4—8 uur) een vriendelijk tehuis te verschaffen.

Hun, die iets meer willen leeren kennen van het uiterst sympathieke streven en werken dezer Vereeniging, kan een bezoek aan het „Te-huis” in de Nicolaas Beetstraat te Amsterdam op een der bovengenoemde tijden, niet dan ten zeerste worden aanbevolen.

Zij zullen er door Jonkvr. Boddaert met de meeste welwillendheid worden ontvangen en rondgeleid en wij zijn overtuigd, dat zij de inrichting als warme voorstanders zullen verlaten en oprechte bewondering zullen koesteren voor 't schoone resultaat nu reeds met betrekkelijk zoo geringe hulpmiddelen bereikt.

Want ook hier geldt maar al te zeer het: „onbekend maakt onbemind”.

K.

CORRESPONDENTIE.

Erwé en M. I.

Uw stuk kwam ons niet geschikt voor ter plaatsing. De door u verward besproken onderwerpen: Vrouwenemancipatie, partijkiezen door studenten, geologische kwesties, verdienen eene degelijker behandeling. Het artikeltje Versteeningen stond onder Litteratuur en was allerminst als wetenschappelijk of als bespreking van sociale aangelegenheden bedoeld.

AGENDA.

DEN HAAG.

Vrijdag 17 Maart. Ned. Tooneel: „Gedeballoteerd; Een cliënt van beteekenis”; 8 uur.

Zaterdag 18 Maart. Geb. v. K. en W.: „Wondkoningin”; 8 uur.

Fransche Opera: „La Tosca”; 8 uur.

Dierentuin. Japansch tooneelgezelschap: „Fatum; Ronin”; Zondag 19 Maart. Gebouw voor K. en W. Italiaansche Opera: „La Gioconda”; 8 uur.

Diligentia: Voordrachtenavond van Willem Royaards; 8 u.

Dierentuin: Japansch tooneelgezelschap: „Fatum; Ronin”; 8 uur.

Woensdag 22 Maart. Schouwburg. Nederlandsch tooneel: „Allerzielen”; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 17 Maart. Groote Schouwburg: „Stadslucht”; 8 uur.

Zaterdag 18 Maart. Groote Schouwburg. Italiaansche Opera: „Un ballo in maschera”; 8 uur.

Zondag 19 Maart. Groote Schouwburg. Gezelschap Saalborn: „De vledermuis”; 8 uur.

ADVERTENTIEN.

Een hartelijk vaarwel roep ik bij mijn heengaan uit Delft toe aan allen, in wier kameraadschap ik mij heb mogen verheugen en wensch ieder in 't bijzonder een goed succes bij zijn werk.

J. D. TOURS.

Een heusch wonder

uit den tegenwoordigen tijd,
door FL. FAMULUS.

70 bladz. met 6 gravures, 25 cent, p. p. 30 cent.

Bijzonder aanbevolen aan H.H. Medici.

Alom te bekomen of bij den Uitgever G. BORG, Prinsensstraat 6, AMSTERDAM. Telefoonnummer 5178.

DELFTSCHE LIMONADE SIROPEN.

**AARDBEIEN, ANANAS, CITROEN,
FRAMBOZEN, GRENADINE, KERSEN,
MANDARIJN en SINAASAPPEL,**

per flesch f 0,75, 6 flesschen franco door Nederland.

Aanbevelend,

W. DE HOOGH,
Nieuwe Langendijk 50, DELFT.

TE HUUR:

een MAANDKAMER.

Adres HUGO PLEIN 115a.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Dinners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Spatenbier.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.